03/12/2018

“Ζω δε ουκέτι εγώ”. Η αγάπη κατά τον Άγιο Πορφύριο

/ Γνώμες

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

Συχνά πυκνά συναντούμε μέσα στις θεόπνευστες ομιλίες του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου αναφορές στα πρόσωπα των Αγίων μας. Είναι οι «αστέρες των ουρανών φαιδρότεροι»1 που δεν λάμπουν μόνο στη γη, αλλά λάμπουν και την ημέρα και φωτίζουν τον κόσμο με το φως τους μαζί με τον ήλιο. Τους χαρακτηρίζει ακόμη ως ανθρώπους της αγάπης : «Αν θέλουμε να εξετάσουμε τους αγίους, θα τους βρούμε να είναι ευάρεστοι στον Θεό εξαιτίας της αγάπης τους. Η αγάπη σου παρουσιάζει τον πλησίον όπως τον εαυτό σου»2.

Ένας τέτοιος άνθρωπος της αγάπης ήταν και ο Όσιος Πορφύριος, του οποίου τη μνήμη γιορτάζει και πανηγυρίζει σήμερα η Αγία μας Εκκλησία. Υπήρξε στην επίγεια πορεία του ζώσα παρουσία του Χριστού. Η θερμή αγάπη του για τον Χριστό

μόρφωσε την ψυχή, τη σκέψη και όλη την προσωπικότητά του, ώστε να μπορεί και αυτός μαζί με τον βετεράνο του χριστιανικού στίβου, τον Απόστολο Παύλο, να επαναλαμβάνει : «, ζη δε εν εμοί Χριστός»3. Είχε «τον Παράκλητον ιδρυμένον εν εαυτώ»4, μυσταγωγό και διδάσκαλο στην πνευματική του ζωή. Άλλωστε, η άνωθεν σοφία5 που έρχεται από τον Πατέρα των φώτων, τον ανέδειξε κανόνα της πίστεως, εικόνα πραότητος, εγκρατείας διδάσκαλον, σκεύος εκλογής, κιβωτό σπανίων χαρισμάτων, αλλά και πηγή της χαράς.

Όποιος τον πλησίαζε, γέμιζε με χαρά. Το ίδιο συνέβαινε και στην περίπτωση του Οσίου Παϊσίου. Όσο βάρος και να είχε η καρδιά του κάθε ανθρώπου, βλέποντας αυτές τις αγίες μορφές, αμέσως η δυσμενής κατάσταση φυγαδευόταν και επικρατούσε γαλήνη, ηρεμία και ελπίδα. Στολισμένος με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, έγινε, όπως θα τονίσει ο Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος, για τους πραείς, στήριγμα υπομονής, αγάπης θύρα, διακρίσεως υπόθεση, παρρησία εν προσευχή, Πνεύματος Αγίου χωρίο, υπακοής συνεργός, αδελφότητος χαλινός, θυμωμένων εκκοπή, χαράς χορηγός, Χριστού μίμηση, αγγέλων ιδίωμα6.

Η διδασκαλία του ήταν χριστοκεντρική, αγιογραφική, και πατερική. Στόχος του: η αγάπη στον Χριστό και στους ανθρώπους.

Επιτρέψτε μου, λοιπόν, σήμερα που γιορτάζουμε την πάμφωτο μνήμη του, ζητώντας συγχρόνως τις πρεσβείες και τις μεσιτείες του στον θρόνο του Παντάνακτος Θεού όπου μετά παρρησίας προσεδρεύει και μνημονεύει των πνευματικών του τέκνων, όπως ο ίδιος έλεγε συχνά : «Θα σας θυμάμαι, θα σας μνημονεύω και θα είμαι πάντοτε κοντά σας», να μεταφέρω στην ευλαβική σας σκέψη ψήγματα από τη διδασκαλία του Οσίου Πορφυρίου αναφορικά με το θέμα της αγάπης.

Πρώτον. «Ένα είναι το ζητούμενο στη ζωή μας», τόνιζε συχνά, «η λατρεία στον Χριστό και η αγάπη στους συνανθρώπους μας. Να είμαστε όλοι ένα, με κεφαλή τον Χριστό. Έτσι μόνο θα αποκτήσουμε την χάρη, τον ουρανό, την αιώνια ζωή»7.

Ως έμπειρος πνευματικός πατέρας, ιερουργώντας αυτό το απροσπέλαστο μυστήριο της πνευματικής πατρότητος και της θεραπείας του ανθρώπου από τα πάθη, υπενθύμιζε πάντοτε το εύκρατο κλίμα της αγάπης που θα πρέπει να συνέχει τις καρδιές των ανθρώπων. Μόνον έτσι, ο άνθρωπος θα μπορεί να απαλλαγεί από τη φιλαυτία, να ενωθεί με τον Θεό και να ζήσει αιώνια μαζί Του στην αιώνια Βασιλεία Του. «Η αγάπη προς τον αδελφό καλλιεργεί την αγάπη προς τον Θεό. Είμαστε ευτυχισμένοι, όταν αγαπήσουμε όλους τους ανθρώπους μυστικά. Θα νοιώθουμε τότε ότι όλοι μας αγαπούν. Κανείς δεν μπορεί να φθάσει στον Θεό αν δεν περάσει από τους ανθρώπους. Γιατί, “ο μη αγαπών τον αδελφόν αυτού, ον εώρακε, τον

Θεόν, ον ουχ εώρακε, πως δύναται αγαπάν;”. Να αγαπάμε, να θυσιαζόμαστε για όλους ανιδιοτελώς, χωρίς να ζητάμε ανταπόδοση. Τότε ισορροπεί ο άνθρωπος. Μία αγάπη που ζητάει ανταπόδοση είναι ιδιοτελής. Δεν είναι γνήσια, καθαρή και ακραιφνής»8.

Δεύτερον. Ο Όσιος Πορφύριος είχε ανακαλύψει στην ζωή του τον Χριστό. Είχε συναντηθεί με τον Χριστό και ζούσε έτσι αποκλειστικά γι’ Αυτόν, ως τον μοναδικό του φίλο. Όπως έλεγε ο ίδιος «“όταν βρούμε τον Χριστό, ας είναι και μία σπηλιά, καθόμαστε εκεί και φοβούμαστε να φύγουμε, να μην χάσουμε τον Χριστό”… Αλλά και ο Κύριος από την άλλη μεριά που είναι η πηγή της ζωής και της χαράς είχε εγκύψει μέσα στην ψυχή του Γέροντα, τον είχε βοηθήσει με το φως το αληθινό να Τον αναγνωρίσει, να Τον αισθάνεται, να βιώνει την παρουσία Του και να Τον θεωρεί ως τον μοναδικό του φίλο»9.

Γι’ αυτό συνέδεε το γεγονός της αγάπης με την Εκκλησία, που είναι Αυτός ο Χριστός, ο παρατεινόμενος εις τους αιώνες. Έλεγε χαρακτηριστικά : «Ο κάθε διπλανός μας, ο κάθε πλησίον μας είναι “σαρξ εκ της σαρκός μας”. Μπορώ να αδιαφορήσω γι’ αυτόν, μπορώ να τον πικράνω, μπορώ να τον μισήσω; Αυτό είναι το μεγαλύτερο μυστήριο της Εκκλησίας μας. Να γίνουμε όλοι ένα εν Θεώ. Αν αυτό κάνουμε, γινόμαστε δικοί Του. Τίποτα καλύτερο δεν υπάρχει απ’ αυτήν την ενότητα. Αυτό είναι η Εκκλησία. Αυτό είναι η Ορθοδοξία. Αυτό είναι ο Παράδεισος… Μπορούμε εύκολα να φθάσουμε σε αυτό το σημείο. Αγαθή προαίρεση χρειάζεται και ο Θεός είναι έτοιμος να έλθει μέσα μας… Έτσι, μεταβάλλεται η σκέψη μας, απαλλάσεται από την κακία, γίνεται πιο καλή, πιο αγία, πιο εύστροφος»10. Και καταλήγει ο ασκητής της Πλατείας Ομονοίας και του Νοσοκομείου της Πολυκλινικής των Αθηνών, όπως όλοι τον γνωρίσαμε : «Υπεράνω όλων η αγάπη. Εκείνο που πρέπει να μας απασχολεί είναι η αγάπη για τον άλλο… Η αγάπη στον αδελφό μας προετοιμάζει ν’ αγαπήσουμε περισσότερο τον Χριστό»11.

Έχοντας ο Όσιος Πορφύριος το χάρισμα της αγάπης, όπως αυτό το συναντούμε στα πρόσωπα των Αγίων μας, αγάπη χωρίς όρους και όρια, η οποία συνδυάζεται μάλιστα και με την άκρα ταπείνωση, συμβούλευε πως «είναι εγωισμός να θέλουμε οι άλλοι να μας μιλάνε με καλοσύνη. Ας μη μας στεναχωρεί το αντίθετο. Ας μη ζητιανεύουμε την αγάπη… Όταν αγαπάμε χωρίς να επιδιώκουμε να μας αγαπάνε, θα μαζεύονται όλοι κοντά μας σαν τις μέλισσες. Αυτό ισχύει για όλους μας»12.

Αυτή η αγάπη απουσιάζει σήμερα από όλους μας. Αυτή η ταπεινή αγάπη, η ανιδιοτελής, που έχει τη δυνατότητα να μαλακώσει και τις πιο σκληρές καρδιές. Αυτή η αγάπη θα μας γεμίσει με πραότητα και μακροθυμία. Αυτή θα μας κάνει ειρηνικούς, θα φυγαδεύσει το άγχος και την ανασφάλεια, θα μας γεμίσει με την χάρη του Θεού. Τότε δεν θα φοβόμαστε τίποτα, όπως έλεγε ο θεοφόρος ασκητής.

Και επειδή αυτές τις ημέρες θα ετοιμασθούμε να υποδεχθούμε το μυστήριο της αγάπης και της άφατης φιλανθρωπίας του Θεού προς το ανθρώπινο γένος, που είναι η Σάρκωση του Υιού και Λόγου του Θεού, θα πρέπει να το υποδεχτούμε με το πνεύμα της αγάπης, όπως ακριβώς το έζησε στη ζωή του ο Όσιος Πορφύριος.

Ο πτωχός είναι ο αδελφός μας. Ο αναγκεμένος, ο φυλακισμένος, ο ασθενής, τα ορφανά και οι χήρες και οι πάντες οι έχοντες ανάγκη είναι οι αδελφοί του Χριστού και συγχρόνως οι δικοί μας αδελφοί. Αυτούς όλους καλούμαστε να τους περιβάλλουμε με το πνεύμα της αγάπης μας, αν θέλουμε πραγματικά να γιορτάσουμε αληθινά Χριστούγεννα, σύμφωνα με τις πολύτιμες υποθήκες του νεοφανούς Οσίου Πορφυρίου του Καυσοκαλυβίτου.

Παραπομπές:

1. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Κατήχησις Γ’, Ομιλία λεχθείσα προς νεοφωτίστους, ΕΠΕ 30,384
2. Του ιδίου, Περί τελείας αγάπης, ΕΠΕ 31,339
3. Γαλ. 2,20
4. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Λόγος παραινετικός εις Θεόδωρον εκπεσόντα, PG 47,278
5. Ιακ. 3,17
6. Άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης, Λόγος εικοστός τέταρτος, Περί πραότητος και απλότητος, έκδ. 5η, Ιερά Μονή Παρακλήτου 1992, σελ. 259
7. Αγίου Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, Βίος και Λόγοι, έκδ. ΙΓ’, Ιερά Μονή Χρυσοπηγής, Χανιά 2015, σελ. 417
8. ό.π., σελ. 417-418
9. Γεώργιος Κρουσταλλάκης, Γέρων Πορφύριος, έκδ. Ζ΄, Εν πλω, Αθήνα 2006, σελ. 57
10. Αγίου Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, ό.π., σελ. 418-419
11. ό.π. σελ. 420
12. ό.π. σελ. 420-421